

Іван ГРІШИН

спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
освітній ступінь «бакалавр»,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

Науковий керівник: **Фугело П.М.**
канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської
справи, страхування та електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ЕТАПИ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

В сучасний час на українських підприємствах існує проблема неможливості керування інформацією при здійсненні управлінських рішень. Бюджетування дозволяє згрупувати інформацію і проаналізувати її для прийняття ефективних управлінських рішень керівництва.

Бюджет – це оперативний фінансовий план, що відображає витрати і надходження коштів за окремими напрямками фінансово-господарської діяльності, скоординований за підрозділами, який покладено в основу управління фінансами підприємства.

Бюджетування – складова частина фінансового планування, результати якого оформляються системою бюджетів, узгоджених за напрямками діяльності та підрозділами підприємства [1].

Залежно від типу планування – фінансове, маркетингове, технологічне, планування робочої сили, планування продукту чи

послуг об'єктами для бюджетного планування можуть бути операції підприємства (виробництво, збут, постачання, маркетинг тощо), конкретні інвестиційні проекти, програми, заходи тощо. Суб'єктами бюджетування виступають структурні підрозділи, бюджетний комітет підприємства, окремі посадові особи (менеджери), які здійснюють процес бюджетування та контроль за реалізацією бюджетування в організації.

Основними етапами складання бюджетів по їх черговості є наступні:

1. Складається бюджет продажів (БПр). Розраховується, скільки продукції буде відвантажено в поточному місяці, яким покупцям і за якою ціною. Вихідною інформацією для формування бюджету продажів можуть бути замовлення від покупців, укладені контракти.

2. На підставі даних сформованого бюджету продажів складається бюджет доходів по основній діяльності. Враховуються ціни, знижки, інші умови продажу.

3. На підставі даних сформованого бюджету доходів по основній діяльності складається бюджет надходжень по основній діяльності. При цьому враховуються особливості розрахунків покупців за продукцію.

4. Бюджет залишків готової продукції. Враховуються залишки готової продукції на початок місяця, надходження готової продукції протягом місяця від виробництва, відвантажена за місяць готова продукція, згідно з бюджетом продажів. В даному бюджеті плануються залишки готової продукції, що вироблена підприємством і зберігається на його складах (цехах чи інших площах). В даному бюджеті планується деякий запас готової продукції, який необхідно мати підприємству на кінець періоду,

щоб цикл «виробництво – реалізація» не зупинився після завершення даного періоду.

5. Бюджет незавершеного виробництва розробляється аналогічно бюджету залишків готової продукції. Підприємство здійснює виробництво в приблизно постійних обсягах (або з постійним рівнем приросту), тоді залишки незавершеного виробництва на початок періоду і на кінець періоду – це певний незнижуваний запас, що дозволяє безупинно підтримувати цикл виробництва.

6. Бюджет виробництва. Формується з урахуванням даних бюджету продажів і бюджетів залишків готової продукції і незавершеного виробництва. В основі виробництва лежить бюджет продажів. При виробництві необхідно дотримуватися не тільки виконання зобов'язань перед покупцями, але і створювати запаси на майбутнє і по готовій продукції, і по незавершеному виробництву.

7. Бюджет потреб виробництва. Відповідно до бюджету виробництва і нормативів витрат сировини і матеріалів, а також трудовитрат на виробництво певного обсягу продукції складається бюджет потреб виробництва у сировині, матеріалах, трудовитратах, комплектуючих, паливі, енергії та ін.

8. Бюджет запасів матеріалів. Складається з урахуванням потреб виробництва, планованого надходження, запасів на початок періоду.

9. Бюджет закупівель сировини і матеріалів. Складається на підставі даних бюджету потреб виробництва і з урахуванням залишків сировини і матеріалів на початок і кінець періоду.

10. Бюджет прямих витрат по основній діяльності. Складається на підставі даних бюджету виробництва, з

урахуванням нормативів витрат основних засобів, заробітної плати, матеріальних витрат.

11. Бюджет накладних витрат по основній діяльності. Враховуються загальногосподарські, управлінські, комерційні витрати, які розподіляються за видами продукції [2].

В даний час усе більш актуальними стають також питання математичного моделювання процесів життєдіяльності різних економічних систем, у тому числі на рівні підприємств. Це викликано насамперед практичною необхідністю більш раціонального використання наявних ресурсів, оптимізації товарно-грошових потоків та зменшення ризиків [3].

Отже, доцільність впровадження бюджетування на підприємствах усіх галузей економіки, розмірів та напрямів діяльності обумовлюється тим, що побудова та аналіз бюджетних форм надає керівництву підприємства інформацію для обґрунтування та прогнозування наслідків того чи іншого управлінського рішення (виробничого, інвестиційного, маркетингового тощо), оцінки досягнутих результатів порівняно з цілями, встановленими фінансовими планами минулих періодів; координує всі сторони діяльності та зусилля усіх підрозділів на досягнення намічених результатів і, як наслідок, забезпечує високу ефективність підприємництва [4].

Перелік використаних джерел

1. Лисенко Ю.Г. Бюджетування в економічних системах: монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2009. 360с
2. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник. Київ, «Центр учбової літератури». 2013. 504 с.
3. Фугело П.М. Економіко-математичне моделювання як складова системи управління ризиками інновацій в сільськогосподарському виробництві. *Сучасні*

проблеми інноваційного розвитку держави: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф.
Дніпропетровськ, 2008. Т. 9. С. 50-54.

4. Андрущенко І.Є., Касьян О.С. Бюджетування, як технологія стратегічного фінансового управління. *Ефективна економіка*. 2014. № 12.